

MN-116

March-2019

B.R.S., Sem.-VI (R.H.S.M. & H)

Core-16 : Child Development

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 50

સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

1. (a) “સ્તનપાન એ સર્વોત્તમ આહાર છે.” વિધાન સમજાવી આદર્શ સ્તનપાન પદ્ધતિ જણાવો. 10

અથવા

ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન માતાના આહાર-વિહારની બાળકોના ભાવિ વૃદ્ધિ વિકાસ પર થતી અસરો વર્ણવો.

(b) કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 3

- (1) ડિપ્થેરિયા રસીનું બીજું નામ લખો.
- (2) મરાસ્મસ રોગને બીજા કયા નામે ઓળખવામાં આવે છે ?
- (3) જન્મ સમયે બાળકનું આદર્શ વજન કેટલું હોવું જોઈએ ?
- (4) ઉપરી આહાર એટલે શું ?
- (5) ત્રિગુણી રસીના નામ આપો.

2. (a) સ્તનપાન અવસ્થા દરમિયાન બાળકના ઉપરી આહાર વિશે વિગતવાર સમજાવો. 10

અથવા

માતા અને નવજાત શિશુની સંભાળ વિશે સવિસ્તાર લખો.

(b) કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 3

- (1) W.H.O. સંસ્થાનું આખું નામ લખો.
- (2) પ્રતિભાશાળી બાળકનો બુદ્ધિ આંક લખો.
- (3) બચાવ પ્રયુક્તિ એટલે શું ?
- (4) સ્તનપાન અવસ્થા દરમિયાન માતા દિવસ દીઠ કેટલું ધાવણ પેદા કરે છે ?
- (5) આંતરમુખી વર્તન કોને કહેવાય ?

3. (a) બાળકોના તંદુરસ્તીની પરિસ્થિતિનું મૂલ્યાંકન વિગતવાર સમજાવો. 10

અથવા

પ્રતિભાશાળી બાળકોની વિશેષતાઓ જણાવો.

(b) કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 2

- (1) પિડિયાટ્રિસીયનનું આખું નામ લખો.
- (2) અતિ મહત્ત્વાકાંક્ષી માતા-પિતા કોને કહેવાય ?
- (3) ધનુર રોગ કયા પ્રકારના જીવાણુના લીધે થાય છે ?
- (4) અમૂર્ત ચિંતન એટલે શું ?
- (5) બહિર્મુખી વર્તન એટલે શું ?

4. (a) વિવિધ પ્રકારની રસીઓ વિશે માહિતી આપી રસી મુકાવતાં પહેલાં અને પછી કેવી કાળજી લેશો ? સમજાવો. 10

અથવા

ગાયના દૂધનું મહત્ત્વ અને જાણકારી સવિસ્તાર સમજાવો.

(b) કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો : 2

- (1) બાળકો માટે અતિશય કડક શાસનનું કોઈપણ એક પરિણામ લખો.
- (2) ઉટાટીયું બીજું નામ જણાવો.
- (3) શરૂઆતમાં ચીકણું પીળાશ પડતું પ્રવાહી ધાવણને કયા નામે ઓળખવામાં આવે છે ?
- (4) યુનિસેક્સનું આખું નામ લખો.
- (5) સમતોલ આહાર કોને કહેવાય ?

MN-116

March-2019

B.R.S., Sem.-VI

Core-16 : Agronomy
(કૃષિ વિકાસ અને કૃષિના નૂતન અભિગમો)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 50

સૂચના : પ્રશ્નની જમણી બાજુ પ્રશ્નના ગુણ આપેલા છે.

1. (a) પાક ઉત્પાદનમાં બીજનું મહત્ત્વ સમજાવી, ઉત્તમ બીજના લક્ષણો જણાવો. 10

અથવા

એગ્રોબાયોલોજીનો અર્થ જણાવી, એગ્રોબાયોલોજીના સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો.

(b) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણના જવાબ આપો : 3

- (1) પાક-યોજનનો અર્થ જણાવો.
- (2) સંકર કપાસની બે હાઈબ્રીડ જાતોના નામ જણાવો.
- (3) પેશી સંવર્ધન એટલે શું ?
- (4) એકલન અંતર એટલે શું ?
- (5) સંકલિત કીટક નિયંત્રણનો અર્થ જણાવો.

2. (a) જૈવિક નિયંત્રણમાં ભાગ ભજવતા પરિબલોની ચર્ચા કરો. 10

અથવા

કૃષિના વિવિધ ક્ષેત્રે પ્લાસ્ટિકના વિવિધ ઉપયોગોની વિગતે ચર્ચા કરો.

(b) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણના જવાબ આપો : 3

- (1) હાઈડ્રોપોનિક્સના પ્રકાર જણાવો.
- (2) પાયાના બીજની વ્યાખ્યા આપો.
- (3) રોગીગનો અર્થ જણાવો.
- (4) કૃષિ વિકાસ માટે ગુજરાત રાજ્યની કોઈપણ બે યોજનાઓના નામ જણાવો.
- (5) સંકર બીજની વ્યાખ્યા આપો.

3. (a) ખેત ઉત્પાદનમાં રૂપાંતર અને મૂલ્યવૃદ્ધિના ક્ષયદા જણાવો. 10

અથવા

સંકર દિવેલાની વૈજ્ઞાનિક ખેતી પદ્ધતિના મુદ્દાઓની ટૂંકમાં વિગત આપો.

- (b) નીચેનામાંથી કોઈપણ બેના જવાબ આપો : 2

- (1) ગુજરાત રાજ્યમાં બીજ ઉત્પાદન કરતી સહકારી સંસ્થાઓના નામ આપો.
- (2) મગફળીના પાકની કોઈપણ બે સુધારેલી જાતોના નામ જણાવો.
- (3) સંકર કપાસ બીજ ઉત્પાદન પ્લોટની મહત્વની બે કામગીરી જણાવો.
- (4) ગુજરાત રાજ્યનું બાજરીના પાકનું સંશોધન કેન્દ્રનું નામ જણાવો.

4. (a) ક્ષેત્રની પસંદગી કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાના મુદ્દાઓની ચર્ચા કરો. 10

અથવા

ખેતી વિકાસના સંદર્ભે ગ્રામ સેવકની ફરજો જણાવો.

- (b) નીચેનામાંથી કોઈપણ બેના જવાબ આપો : 2

- (1) જીરના પાકનું હેક્ટરે બિયારણનું પ્રમાણ જણાવો.
- (2) મૂલ્યવૃદ્ધિ એટલે શું ?
- (3) ગુજરાત રાજ્યના કુલ કેટલા કૃષિ હવામાનઝોન નક્કી કરવામાં આવ્યા છે ?
- (4) ઘઉંની મૂલ્યવર્ધક બનાવટોના નામ જણાવો.

MN-116

March-2019

B.R.S., (R.F.M.) Sem.-VI

Core-16 : Animal Husbandry
(Dairy Science)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

1. (a) આણંદ પદ્ધતિનું ત્રિસ્તરીય માળખું જણાવી ગુજરાતમાં ડેરી ઉદ્યોગના વિકાસની રૂપરેખા આપો. 10

અથવા

જિલ્લા દૂધ ઉત્પાદક સહકારી સંઘના કાર્યો જણાવો.

(b) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ ત્રણ) 3

- (1) ઓપરેશન ફ્લડ એટલે શું ?
- (2) GCMMF નું પૂરું નામ જણાવો.
- (3) પાશ્ચ્યુરીકરણ એટલે શું ?
- (4) સ્વચ્છ અને અસ્વચ્છ દૂધનો ભેદ સમજાવો.
- (5) પારસો મૂકવો એટલે શું ?

2. (a) ગ્રામ દૂધ ઉત્પાદક સહકારી મંડળીથી પશુપાલકોને થતાં લાભો જણાવો. 10

અથવા

ગ્રામ દૂધ ઉત્પાદક સહકારી મંડળીના પ્રમુખની ફરજો જણાવો.

(b) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ ત્રણ) 3

- (1) N.D.D.B. નું આખું નામ અને વડુમથક જણાવો.
- (2) પૂરક ઉદ્યોગ એટલે શું ?
- (3) જિલ્લા દૂધ ઉત્પાદક સહકારી સંઘના વડાને શું કહે છે ?
- (4) અમૂલ ડેરીની સ્થાપના કઈ સાલમાં કરવામાં આવી ?
- (5) એડ્રીનેલીન હોર્મોન્સનું કાર્ય જણાવો.

3. (a) સ્વચ્છ દૂધ પેદા કરવાના માર્ગો જણાવો. 10

અથવા

આઉમાં દુગ્ધ નિર્માણની પ્રક્રિયા સમજાવી દૂધ ઢોહનની રીતો સમજાવો.

- (b) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ બે) 2
- (1) દૂધની વ્યાખ્યા આપો.
 - (2) દૂધની સરેરાશ વિશિષ્ટ ઘનતા કેટલી હોય છે ?
 - (3) S.N.F. નું આખું નામ આપો.
 - (4) દુગ્ધ સંશ્લેષણ એટલે શું ?

4. (a) ઓપરેશન ફલડના વિવિધ તબક્કાની રૂપરેખા આપો. 10

અથવા

ડેરીમાં દૂધ પર કરવામાં આવતી પ્રક્રિયાઓ વિશે સમજ આપો.

- (b) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ બે) 2
- (1) બ્યુટરોમીટરનો ઉપયોગ જણાવો.
 - (2) દૂધની વિશિષ્ટ ઘનતા માપવા માટે વપરાતા સાધનનું નામ જણાવો.
 - (3) ગરબર ફેટ ટેસ્ટ મશીન કયા સિદ્ધાંત પર કાર્ય કરે છે ?
 - (4) મહેસાણા અને સુરતમાં આવેલ ડેરીનાં નામ જણાવો.

MN-116

March-2019

B.R.S., Sem.-VI

Core-16 : Extension Education

NGO's In the Process of Development

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 50

1. (a) ભારતના ગામડાના વિકાસમાં સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓનું મહત્ત્વ સમજાવો. 10

અથવા

ગ્રામ વિકાસ માટે સ્વૈચ્છિક સંસ્થાના કાર્યકર તરીકે તમે કઈ-કઈ પ્રવૃત્તિઓ કરશો તે વિગતે લખો.

- (b) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણના ટૂંકમાં જવાબ લખો : 3

- (1) સ્વૈચ્છિક સંસ્થાનો અર્થ લખો.
- (2) ગ્રામ વિકાસ કોને કહેવાય ?
- (3) સ્વૈચ્છિક સંસ્થાના હેતુઓ લખો.
- (4) ખેડૂત હિત અને ગ્રામ વિકાસ માટે શ્રી નાનાભાઈ ભટ્ટે કરેલી મહત્ત્વની કામગીરી લખો.
- (5) સ્વૈચ્છિક સંસ્થાની નોંધણી કરથી કેમ જરૂરી છે ?

2. (a) આધુનિક સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓની ભૂમિકા વિગતે લખો. 10

અથવા

ગ્રામ વિકાસના પાયાના ઘટકો વિગતે લખો.

- (b) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણના જવાબ લખો : 3

- (1) સ્વૈચ્છિક સંસ્થાના પ્રકારના નામ લખો.
- (2) સરકારી કયો પ્રોગ્રામ ભણસાલી ટ્રસ્ટને સોંપાયેલ છે ? અને એ ટ્રસ્ટ ગુજરાતના કયા – કયા વિસ્તારમાં કામ કરે છે ?
- (3) સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓના કાર્યોની ટૂંકમાં યાદી આપો.
- (4) ગુજકોમાસોલનું પુરું નામ લખો.
- (5) ગ્રામ વિકાસના કાર્યો કરતી ચાર સ્વૈચ્છિક સંસ્થાના નામ લખો.

3. (a) જીલ્લા ગ્રામ વિકાસ એજન્સી દ્વારા કરવામાં આવતી કામગીરી / પ્રવૃત્તિઓ વિગતે લખો. 10

અથવા

એનાર્ડે ફાઉન્ડેશન દ્વારા ચાલતા ગ્રામ વિકાસના કાર્યક્રમોની માહિતી વિગતે લખો.

- (b) નીચેનામાંથી કોઈપણ બેના ટૂંકમાં જવાબ લખો : 2
- (1) પ્રોજેક્ટ અંગેની પ્રાથમિક માહિતીના માત્ર મુદ્દા લખો.
 - (2) NGO નું વિસ્તૃત નામ લખો.
 - (3) ગુજકોમાસોલ દ્વારા ઉત્પાદિત ઓઈલ મીલોના કેન્દ્ર સ્થળના નામ લખો.
 - (4) સ્વૈચ્છિક સંસ્થાની નોંધણી ક્યાં કરવામાં આવે છે ?

4. (a) સ્વૈચ્છિક સંસ્થા ઉદભવના કારણો ટૂંકમાં જણાવી, સરકારી સંસ્થાઓ અને બિન-સરકારી સંસ્થાઓનો તફાવત લખો. 10

અથવા

સંચાલન એટલે શું ? તે જણાવી સ્વૈચ્છિક સંસ્થાના સંચાલનમાં સંચાલકની ખૂબીઓ વિગતે લખો.

- (b) નીચેનામાંથી કોઈપણ બેના ટૂંકમાં જવાબ લખો : 2
- (1) સંસ્થાઓ માટે ચેરિટી કમિશનરને બ્રહ્મા, વિષ્ણુને મહેશ કેમ ગણવામાં આવે છે ?
 - (2) ગુજકોમાસોલના ઉદ્દેશ લખો.
 - (3) ભણસાલી ટ્રસ્ટની મહત્ત્વની પ્રવૃત્તિઓની ટૂંકમાં યાદી આપો.
 - (4) સંસ્થાઓએ હિસાબી અરીસો કે આંગણા યોજના રાખવા જોઈએ કેમ ?